

Mélanges de linguistique et de philologie grecques offerts à Pierre Chantraine. Paris, Editions Klincksieck, 1972, IX + 285 p. (Colecția „Études et Commentaires”, 79.)

Numele lui Pierre Chantraine este foarte bine cunoscut la noi, nu numai pentru că marele elenist francez a fost oaspetele nostru și a ținut conferințe la noi, ci, mai ales, pentru că foarte mulți dintre noi am avut ocazia să-i folosim lucrările. Cu ocazia împlinirii vârstei de 70 de ani, colegii săi francezi și unii din alte țări au publicat volumul omagial pe care am bucuria să-l prezint aici.

Culegerea se deschide cu un cald cuvânt înainte al veteranului studiilor clasice franceze, Alfred Ernout, care evocă tinerețea lui Chantraine și elanul lingvisticii franceze pe vremea când în fruntea ei se afla Antoine Meillet.

Cartea conține studii din cele mai variate domenii ale lingvisticii și filologiei grecești: fonetică și ortografie, fonetică istorică, morfologie, formarea cuvintelor, vocabular, semantică, onomastică, critică de text, stilul scriitorilor, bibliografie, fiind cuprinse toate perioadele istoriei limbii grecești, de la miceniană încoace. Nu poate fi vorba de a rezuma un astfel de volum: fiecare din noi trebuie să vadă și să citească ceea ce se referă la preocupările sale.

Iată totuși două amănunte.

La p. 124 — 125, Xavier Mignot discută statutul cuvintelor în care unii recunosc un sufix, deși radicalul nu apare în alte formații. De exemplu în lat. *tim-or*, alături de *tim-eo*, *tim-idus*, se poate recunoaște un sufix *-or* (colectivul care redactează *Tratatul de formare a cuvintelor în limba română* numește astfel de cuvinte „semianalizabile”), pe când *color*, *rumor*, *uapor*, unde radicalul nu e cunoscut din altă parte, ar trebui îndepărtate din discuție. Desigur, când e vorba de a preciza profilul sufixului, apariția lui, trebuie să folosim numai formațiile analizabile. Dar *-or*, în cazul exemplelor citate, are în orice caz rolul de a încadra cuvintele într-o anumită categorie morfologică și semantică, aceea a substantivelor care denumesc o stare. Ne va fi foarte clar că vorbitorii recunosc prezența sufixului *-or* când ne vom gândi că acesta poate fi eventual detașat pentru a se forma, cu alt sufix, derivate care mi se pare normal să fie numite regresive, de exemplu de la *rum-or*, *ad-rumare*, vezi Ernout-Meillet, s.v. *rumor*. În acest sens, am susținut într-o notulă prezentată la Societatea de Lingvistică din Paris (la 19 martie 1927) că dacă grecescului *Ἀπόλλων* cu genitivul *Ἀπόλλωνος*, îi corespunde în latinește *Apollo*, *Apollinis*, și nu *Apollonis*, aceasta se explică prin faptul că de sufixul *-o*, *-onis* era legată o atmosferă vulgară și depreciativă. Ar însemna și aceasta că valoarea expresivă a sufixului era simțită, chiar dacă radicalul nu era (și nu putea fi) perceput ca atare.

La p. 199 și urm., Jacqueline de Romilly studiază cuvîntul grecesc *ὁμόνοια* și constată că a apărut relativ târziu. Mi se pare că ar trebui cercetat și antonimul său, *δυσχόνοια* pentru că e foarte probabil că cele două contrarii s-au atras unul pe celălalt.

În ansamblu, pe lângă plăcerea de a felicita cu această ocazie pe Pierre Chantraine, se adaugă mulțumirea de a avea un nou valoros volum în domeniul studiilor clasice.

Al. Graur

I. I TH. KAKRIDIS, Μελέτες καὶ ἄθρα. Τιμητικὴ προσφορά γιὰ τὰ ἐβδομήντα χρόνια τοῦ συγγραφέα. Salonik, 1971, K' + 292 p.

Prof. Ioanis Kakridis, de la Universitatea din Salonik, s-a făcut cunoscut prin studiile consacrate în special lui Homer (*Ὅμηρικὲς ἔρευνες* sau *Homeric Researches*, 1949), prin contribuțiile aduse la cunoașterea vechii comedii (*Ἡ ἀρχαῖον ἐλληνικὴ κωμωδία, καὶ οἱ Νεφέλες τοῦ Ἀριστοφάνη*, 1951), studiul dedicat „Discursului funebru” din Tuci-

dide (*Der thukydidische Epitaphios*, 1961), ca și prin magistrala tălmăcire a *Iliadei* lui Homer, realizată în colaborare cu Nikos Kazantzakis (1965). Volumul de față constituie un omagiu adus activității neobosite și neîntrerupte, dezvoltată la cele două universități ale Greciei, din Atena și Salonic, cu prilejul atingerii vârstei de 70 de ani. După „tabula gratulatoria” (Πίναξ χαριστήριος, p. ια' - κ') cu 650 de nume, printre care, pe lângă conaționalii omagiatului, cum sînt Emanoil Kriaras, George Mylonas, Linos Politis, Stilianos Kapsomenos și Constantin Grollios, întîlnim un mare număr de filologi clasici străini dintre cei mai de seamă, ca Wolfgang Schadewaldt, Albin Lesky, Olof Gigon, Carlo Gallavotti, Raffaele Cantarella, Samuel Baud-Bovy, volumul cuprinde studii și articole ale lui I. Th. Kakridis grupate în secțiile: literatură greacă veche, literatură greacă medievală și nouă, limba neogreacă și unele note. Toate aceste studii au fost publicate în reviste grecești și străine sau în alte publicații mai puțin accesibile.

Dintre studiile de filologie clasică menționăm „Vechii greci și limbile străine” (p. 3—19), „Iambii lui Simonide împotriva femeilor” (p. 24—32), „Legenda lui Pelops la Pindar” (p. 55—68), „Tragedia clasică în lumina unor noi texte” (p. 78—90), „Monologul liric al Alcestei” (p. 102—110), „Peleu, Tezeu și Oineu” (p. 128—134), „Importanța lui Kefalos în *Statul* lui Platon” (p. 140—147), „Un nou poem referitor la Meleagros” (p. 140—147), „Profeția olarului, Pap. Ox. 2332” (p. 152—153), „Un nou papirus privind pe cinici” (p. 154—163).

Din literatura greacă medie și modernă sînt de semnalat exegeza la lucrarea „*Apócopos*” a lui Bergadis, capodopera literaturii cretane din secolul al 16-lea, Epigramele lui Melissinos (p. 172—176), opera de traducător a lui I. Gryparis (p. 176—198) (autorul sonetelor de factură parnasiană) eveniment epocal în literatura neogreacă.

Spre deosebire de contribuțiile publicate în reviste străine ca *Hermes*, *Museum Helveticum*, *Revue de Philologie*, *Rheinisches Museum*, *Philologus*, *Wiener Studien* și care se bucură de accesibilitate, cele publicate în periodicele grecești, nu au acest avantaj, ca de pildă *Néz παραθέματα ἀρχαίων Ἑλλήνων κλασσικῶν* publicată prima oară în revista *Ἑλληνικά* tom 21, 1968) sau *Inachos* al lui Sofocle, publicat în Revista Universității din Salonic în 1960, ca să amintim doar cîteva din ele.

Avantajul de a fi un cunoscător adînc al literaturii grecești, pe tot parcursul dezvoltării ei, îi dă posibilitate învățatului grec să găsească concordanțe sugestive între un fragment privitor la Kaineas, regele lapiților, dintr-o povestire datînd de acum 2000 de ani, și basmele neogrecești, sau cu proza lui Macriyanis, narație a evenimentelor din timpul revoluției de la 1821, să facă comentarii pe marginea primei sintaxe a limbii neogrecești, sau să discute problema adjectivelor cu sens privativ din greaca modernă. Volumul omagial se încheie cu o listă a principalelor contribuții ale prof. Kakridis și cu un indice de persoane și lucruri.

Eruditul profesor, a cărui operă reflectă cu prisosință strădania de continuă depășire, acea ἀμύλλα atît de scumpă vechilor eleni, îi exprimăm prin rîndurile de față omagiu nostru sincer.

Maria Marinescu-Himu

Bolletino di studi latini. Periodico quadrimestrale d'informazione bibliografica. Napoli, Libreria scientifica editrice.

Semnalăm apariția, începînd din anul 1971, a unei noi reviste, sub direcția profesorului Fabio Cupaiolo. Fascicolul al treilea, pe anul 1971, și fasciculele 1 și 2 pe anul 1972, pe care le avem la dispoziție, arată structura publicației, colaboratorii, varietatea și ținuta științifică